एकाइ ६ · हाम्रो पृथ्वी: हावापानीका तत्त्व र विश्वका हावापानी

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क ४०

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ४०

१ मुख्य शब्द [४]

कोठामा दिइएका उपयुक्त शब्द छानी तलको अनुच्छेदका खाली ठाउँ भर्नुहोस्। कोठाका दुईओटा शब्द प्रयोग हुँदैनन्। प्रत्येक खाली ठाउँको ०.५ अङ्क छ।

टाइगा	**तापान्तर**	**मरुद्यान**	**मौसम**	**विषम**	**वृष्टिछाया क्षेत्र**	**संवाहनिक वर्षा**	**सामुद्रिक धार**	**सेल्भास**	**हावापानी**

कुनै ठाउँको लामो समयको मौसमको औसत अवस्थालाई _____ भनिन्छ। अग्लो पर्वतले बाफिलो वायु छेक्दा पर्वतपछाडि पर्ने सुक्खा क्षेत्रलाई _____ भनिन्छ। समुद्रमा नदीझैँ एकै दिशामा बगिरहने पानीलाई _____ भनिन्छ। सबैभन्दा गर्मी र सबैभन्दा कम गर्मी हुने महिनाको औसत तापक्रमबिचको फरकलाई _____ भनिन्छ। बिहान तातेको ओसिलो हावा माथि उठेर दिउँसोपछि चट्याङसहित पर्ने पानीलाई _____ भनिन्छ। अमेजन बेँसीको सदाबहार घना जङ्गललाई _____ भनिन्छ। मरुभूमिमा जमिनमुनिको पानी निस्केर खेती र बस्ती भएको ठाउँलाई _____ भनिन्छ। साइबेरियामा फैलिएको कोणधारी रुखको विशाल जङ्गललाई _____ भनिन्छ।

२ जोडा मिलाउनुहोस् [३]

समूह ‘क’ का घाँसे मैदानलाई समूह ‘ख’ का ठाउँसँग जोडा मिलाई कोठामा अक्षर लेख्नुहोस्। समूह ‘ख’ को एउटा ठाउँ बढी छ। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

समूह ‘क’		समूह ‘ख’
१. स्टेप्स	☐	**क.** मङ्गोलियाको गोबी
२. प्रेरिज	☐	**ख.** दक्षिण अफ्रिका
३. पम्पास	☐	**ग.** अस्ट्रेलिया
४. भेल्ड	☐	**घ.** युरोप र एसिया
५. डाउन्स	☐	**ङ.** भेनेजुयला र कोलम्बिया
६. लानोस	☐	**च.** अर्जेन्टिना र उरुग्वे
		छ. उत्तर अमेरिका

३ ठिक कि बेठिक? [२]

वाक्य ठिक भए ✓ र बेठिक भए ✗ चिह्न लगाउनुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

i. समुद्र नजिकका ठाउँमा सम र महादेशको भित्री भागमा विषम हावापानी हुन्छ। ☐

ii. उष्ण मरुस्थलीय हावापानी प्रायः महादेशको पूर्वी भागमा पाइन्छ। ☐

iii. समशीतोष्ण सामुद्रिक हावापानी ३०° देखि ४५° अक्षांशमा पाइन्छ। ☐

iv. नेपालमा दक्षिणतर्फ फर्केको घाम मोहडा जमिन उत्तरतर्फ फर्केको सेपिलो जमिनभन्दा न्यानो हुन्छ। ☐

४ अति छोटो उत्तर [८]

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. कुनै ठाउँको हावापानी यकिन गर्न साधारणतया कति वर्षको मौसमको औसत निकालिन्छ? [१]

ख. समुद्र सतहबाट ३०० मिटर उचाइको एउटा ठाउँमा तापक्रम ३२° से. छ। हरेक १६० मिटर माथि जाँदा तापक्रम १° से. घट्ने मानेर ३,५०० मिटर उचाइको ठाउँको तापक्रम कति होला? हिसाब देखाउनुहोस्। [१]

ग. संयुक्त राज्य अमेरिकाको पूर्वी किनारमा बग्ने न्यानो सामुद्रिक धारको नाम लेख्नुहोस्। [१]

घ. अफ्रिकाको सभानालाई संसारको चिडियाखाना किन भनिन्छ? [१]

ङ. उष्ण मरुभूमिमा उँटलाई मरुभूमिको जहाज किन भनिन्छ? [१]

च. हिउँदमा पानी पर्ने र ग्रीष्म सुक्खा हुने हावापानी कुन हो? [१]

छ. साइबेरियाको याकुत्स्क सहरमा जनवरीको औसत तापक्रम करिब −३७° से. र जुलाईको करिब २०° से. हुन्छ। त्यहाँको तापान्तर कति हुन्छ? [१]

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-10-social/our-earth

ज. टुन्ड्राका इनुइटले जाडोमा सिकारमा जाँदा बस्ने हिउँका इँटाको घरलाई के भनिन्छ? **[१]**

५ छोटो उत्तर **[१२]**

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. छिमेकी देश भारतको मुम्बईमा वर्षभरि तापक्रममा भिन्नता हुँदैन तर दिल्लीमा तापक्रमको भिन्नता बढी हुन्छ, किन होला? **[४]**

ख. भूमध्यरेखीय र उष्ण मरुस्थलीय हावापानीबिच फरक छुट्याउनुहोस्। **[४]**

ग. टाइगा भनेको के हो? यसको महत्त्व बुँदागत रूपमा प्रस्तुत गर्नुहोस्। **[४]**

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-10-social/our-earth

६ लामो उत्तर [७]

तलको प्रश्नको लामो उत्तर लेख्नुहोस्।

"उष्ण तृणभूमिका मानिसको कमजोर आर्थिक अवस्थालाई पर्यटन विकास गरी सुधार गर्न सकिन्छ।" यस भनाइलाई उदाहरणसहित पुष्टि गर्नुहोस्।

७ सोच्नुहोस् [४]

सोचेर उत्तर लेख्नुहोस्।

भूमध्यसागरीय हावापानीका क्षेत्रमा धेरै प्राचीन सभ्यता विकास भएको पाइन्छ। किन यस्तो भएको हो? कारण दिनुहोस्।

८ क्रियाकलाप: उष्ण मण्डलका हावापानी (अङ्क नदिइने)

पाठ पढेर तालिका भर्नुहोस्। पहिलो पङ्क्ति उदाहरणका लागि भरिएको छ।

हावापानीको प्रदेश	अक्षांश र मुख्य क्षेत्र	तापक्रम र वर्षा	वनस्पति	आर्थिक क्रियाकलाप
भूमध्यरेखीय	०°–५°; अमेजन, कङ्गो	करिब २७° से.; २०० सेमिभन्दा बढी	सदाबहार जङ्गल	रबर, काठ
उष्ण तृणभूमि (सभाना)				
उष्ण मरुस्थलीय				
उष्ण मौसमी				